9.11.2021 230/01/21

Lausunto eduskunnan lakivaliokunnalle Kosti-järjestelmän käyttömaksusta

Viite: HE 178/2021 vp

Asia: Kosti-asianhallintajärjestelmästä annetun lain muuttaminen / käyttömaksu

1. Yleistä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan konkurssi- ja yrityssaneerausasioiden asianhallintajärjestelmästä annetun lain muuttamista siten, että Kosti-asianhallintajärjestelmää käyttäviltä konkurssipesiltä ja yrityssaneerausvelallisilta voitaisiin periä tietyissä tilanteissa käyttömaksua.

Kosti-asianhallintajärjestelmä on ollut käytössä helmikuusta 2013 lähtien. Kosti-järjestelmää ylläpitää konkurssiasiamies. Kostin ylläpidosta, vastuista, käyttöoikeuksista sekä tallennettavista tiedoista ja asiakirjoista säädettiin lailla 1.7.2019 lukien. Järjestelmän uudistaminen oli jo tuolloin aloitettu osana Sipilän hallituksen tavoitetta digitalisoida julkiset palvelut (ns. digiloikka).

Konkurssiasiamies kannattaa Kostin käyttömaksusta säätämistä esitetyllä tavalla.

2. Maksun peruste

Konkurssiasiamies ei ole tähän mennessä perinyt Kosti-järjestelmän käyttäjiltä maksua. Konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetun asetuksen 8 §:n mukaan pesänhoitajilla on velvollisuus toimittaa konkurssiasiamiehelle pesäluettelo ja velallisselvitys, velkojainkokouksen pöytäkirjat, vuosiselonteot ja lopputilitys. Velvollisuus täytetään tallentamalla kyseiset asiakirjat Kosti-järjestelmään, jolloin ne tulevat samalla konkurssiasiamiehen saataville. Ns. Kosti-asetuksessa on lisäksi luettelot tiedoista ja asiakirjoista, joita pesänhoitajan ja selvittäjän on tallennettava Kostiin. Kostin käytöstä lakisääteisten velvoitteiden täyttämiseen ei ole tarkoitus edelleenkään periä maksua (Kosti-valvonta).

Konkurssiasiasimiehen toimisto
Konkursombudsmannens byrå
The Office of Bankruptcy Ombudsman

Ratapihantie 9
00520 Helsinki

puh. 029 566 5111
konkurssiasiamies@oikeus.fi
konkurssiasiamies.fi

Käyttömaksun periminen liittyy Kosti-järjestelmän parantuviin asiointiominaisuuksiin, jotka tulevat tuottamaan lisäarvoa Kosti-järjestelmää käyttävien omaan toimintaan. Näitä Kosti-asiointia työssään hyödyntäviä ovat niin pesänhoitajat ja selvittäjät kuin myös velalliset ja velkojatahot, kuten Verohallinto, työeläkeyhtiöt, pankit ja muut rahoittajavelkojat.

Nyt valtion varoin ylläpidetyn Kostin asiointiosuuden käyttämisestä ja ylläpidosta aiheutuneita kustannuksia on nähty perustelluksi kohdentaa osittain myös niille, jotka käyttävät järjestelmää. Pesänhoitajat ja selvittäjät sekä myös velkojat ja velallinen hyötyvät sähköisen palvelualustan käytöstä. Hallinnollisen työn tehostuessa koituu säästöä menettelyn kustannuksissa, ja osapuolten väliselle viestinnälle tarjotaan suojattu järjestelmä. Pidän Kostin asiointiosuuden käytöstä perittävää maksua perusteltuna ja eri osapuolten kannalta kohtuullisena.

3. Maksun määräytyminen

Valmisteluvaiheessa on pohdittu useampaa vaihtoehtoa sille, mikä olisi Kostin käyttömaksun laukaiseva tekijä konkurssissa ja yrityssaneerauksessa. On pyrittävä välttämään ne tilanteet, joissa maksu määrättäisiin konkurssipesän tai saneerausvelallisen ollessa maksukyvytön tai liian vähävarainen maksuun nähden. Tämä edellyttää, että maksu määrätään vasta menettelyn siinä vaiheessa, jossa pesän tai saneerausvelallisen taloudellisesta asemasta on saatu selvyys.

Esityksen mukaan maksu määrättäisiin konkurssipesälle vain ns. jatkuvissa konkursseissa sen jälkeen, kun tuomioistuin on vahvistanut jakoluettelon. Näin ollen raukeavissa konkursseissa – joita on valtaosa konkursseista – ei perittäisi käyttömaksua. Olisi epätarkoituksenmukaista lisätä massavelkojen määrää, jos konkurssipesän varat eivät muutenkaan ole riittämässä täysimittaiseen menettelyyn.

Saneerausvelalliselle maksu määrättäisiin sen jälkeen, kun tuomioistuin on vahvistanut saneerausohjelman. Arviolta lähes puolet saneerausmenettelyistä lakkaa ilman saneerausohjelman vahvistamista, eikä maksua näissä tapauksissa perittäisi saneerausvelalliselta. Esitetty ratkaisu olisi näkemykseni mukaan perusteltu, koska maksu kohdistuisi jatkamiskelpoisiin ja saneerausohjelmalla tervehdytettäviin velallisiin, jotka saavat näin menettelyn kautta tavoittelemansa järjestelyn.

Esitetty käyttömaksun laukaiseva tilanne on sekä konkurssissa että saneerauksessa kytketty tuomioistuimen päätökseen, mikä tekee ajankohdasta selkeän ja yksiselitteisen sekä veronluonteisuus huomioon ottaen riittävästi yksilöidyn. Se on

lisäksi kummassakin menettelyssä ajallisesti vaihe, jossa tuomioistuimen vakiotehtävät päättyvät. Näin ollen käyttömaksun määräämisen ajankohta on hyvällä tavalla asetettu mahdollisimman myöhäiseen vaiheeseen, minkä voidaan arvioida olevan omiaan edistämään maksujen tuloutumista ja samalla vähentämään tarvetta maksun perintätoimiin.

4. Käyttömaksun määrä

Nyt rakenteilla olevan uuden järjestelmän käyttö-, ylläpito- ja kehittämiskustannusten on arvioitu olevan vuositasolla noin 300 000 euroa. Kosti-valvonnasta ja Kosti-asioinnista aiheutuvien järjestelmäkustannusten on arvioitu jakautuvan puoliksi, joten käyttömaksun tulisi kattaa niistä noin 150 000 euroa. Ottaen huomioon konkurssiasiamiehelle laskutuksesta ja perinnästä aiheutuvat kustannukset, Kosti-maksun määräksi on saatu laskennallisesti 230 euroa.

Mielestäni kertaluonteinen 230 euron Kosti-maksu on käyttäjien kannalta kohtuullinen. Osapuolten käytössä on työtä helpottava järjestelmä, jonka ylläpidosta konkurssiasiamies vastaa. Vertailun vuoksi todettakoon, että pesänhoitajien tuntiveloitus näyttäisi vaihtelevan tällä hetkellä pesästä riippuen 180–240 euron välillä. Ehdotettu käyttömaksu lienee myös lähellä selvittäjien käyttämää keskimääräistä tuntiveloitusta. Näin ollen Kostia hyödyntämällä saavutettu työn säästö tasaa jo nopeasti käyttömaksun aiheuttamat kustannukset.

5. Käyttömaksun määrääminen ja perinnästä luopuminen

Kostin käyttömaksun määräisi konkurssiasiamies. Tarkoituksena on minimoida tämän uuden tehtävän aiheuttama lisätyö muun muassa hyödyntäen Kosti-järjestelmän toiminnallisuuksia. Esitettyyn 9 b §:än on otettu kaksi tilannetta, joissa konkurssiasiamiehen tulisi luopua jo määrätyn käyttömaksun perinnästä.

Konkurssissa maksun perinnästä tulisi luopua, jos jatkuvassa konkurssissa on kyllä vahvistettu jakoluettelo, mutta lopputilitysvaiheessa ilmenee, ettei kaikki pesän massavelkoja pystytäkään maksamaan. Nämä tilanteet ovat käytännössä harvinaisia, mutta koska niitä kuitenkin aika ajoin esiintyy, tämä poikkeus vaikuttaa asianmukaiselta. Perinnästä luopuminen edellyttää pesänhoitajan aktiivisuutta konkurssiasiamiehen suuntaan, koska muutoin riittävää tietoa pesän tilanteesta ei ole käytettävissä. Tätä yhteydenpitoa koskeva ohjeistus tulee laadittavaksi aikanaan.

Saneerauksessa käyttömaksun perinnästä olisi luovuttava, jos saneerausvelallinen asetetaan konkurssiin. Näissä tilanteissa velalliselle on siis ensin vahvistettu saneerausohjelma, mutta sen jälkeen on seurannut konkurssi. Tämäkin tilanne, jossa käyttömaksun perinnästä olisi luovuttava, on mielestäni asianmukaisesti perusteltu. Ei olisi tarkoituksenmukaista eikä myöskään valvontaviranomaisen rooli huomioon ottaen erityisen onnistunutta, että konkurssiasiamies tulisi ao. konkurssissa käyttömaksun vuoksi velkojan rooliin.

On hyvä, että Kostin käyttömaksun esitetään olevan suoraan ulosottokelpoinen, mikä helpottaa täytäntöönpanoa.

Kontkanen Helena 91220952B
Digitaalinen allekirjoittaja: Kontkanen Helena 91220952B
Päiväys: 2021.11.08 15:18:27 +02'00'

Konkurssiasiamies Helena Kontkanen